

KULTURDEPARTEMENTET
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Epost: asap@kkd.dep.no

Deres ref.: 2003/1372 ME/ME12 CBU:elt

Oslo, 25. juni 2003

Høringsuttalelse til ”Utkast til endringer i åndsverksloven m.m. som følge av Europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/29/EF”

Vi viser til Departementets brev av 2. april 2003, og har følgende merknader til høringingsforslaget.

1. Generelt

På en god og oversiktlig måte redegjør Departementet for direktivet, bakgrunnen for det og dets følger for norsk rett. Man drøfter innsiktsfullt dagens rettspraksis, hvordan direktivets bestemmelser lar seg implementere i den norske Åndsverksloven, vurderer alternative løsninger og gir gode anbefalinger. Hensynet til andre lovområder (for eksempel Markedsføringsloven og Straffeloven) trekkes inn der dette er naturlig.

Men det kan også bemerkes at beskrivelsen i høringsnotatet noen steder kan virke upresis, til dels uklar. For eksempel heter det et sted (s. 7) at ”Ved avtalelisens gis det anledning til slik kopiering på en meget forenklet og fornuftig måte samtidig som rettighetshaverne sikres en viss inntekt fra denne type bruk gjennom kollektiv fordeling av det vederlag som betales.” Dette er nok en god beskrivelse av hvordan avtalelisensordningen praktiseres i Norge. Men avtalelisens er vel ikke et forvaltningsregime som fordrer ”kollektiv” fordeling av innkrevd vederlag; andre land, som har innført ordningen, har som kjent valgt andre fordelingsprinsipper. Avtalelisens er vel først og fremst en hensiktsmessig rettighetsklarering, slik det også påpekes annetsteds i notatet (s. 74): ”[...], idet avtalelisens bare er en mulighet for å inngå avtale om bruk [...]”.

Et annet eksempel finnes under omtalen av språklige databaser (s.41), når det heter at ”Det vil være en vesentlig forenkling av søkearbeidet å kunne digitalisere de verk det søkes i.” Slik det står kan det virke uklart hva som forventes å komme først, hodet eller halen. Etter vårt syn (se også nedenfor) er en database søkbar først etter at de verk som den inneholder, foreligger i et digitalt format.

Departementet skriver et sted (s. 73) at ”Avtalelisens betyr at rettighetshavernes enerett kan forvaltes på en enklere og mer kostnadseffektiv måte ved at ...” Vi forstår formuleringen slik at avtalelisensordningen, etter Departementets syn, ikke er å forstå som en utøvelse av eneretten, men som unntaksbestemmelser, slik de disposisjonatorisk er plassert i loven.

2. Rimelig kompensasjon for privat kopiering

LINO gir sin tilslutning til forslaget om å avgiftsbelegge lagringsmedier som er egnet for privatkopiering av beskyttede verk og arbeider.

Departementet foreslår at innkrevd vederlag etter denne ordningen fordeles etter enten ”individuelle” eller ”kollektive” kriterier. Den individuelle ordning tilgodeser rettighetshavere til ”lydopptak” og ”film”, mens vederlagsmidler under det kollektive regime ”tilfaller også opphavsmenn til tekst og billedkunst/fotografi – i tillegg til rettighetshavere til lydopptak og film.” (s. 31f)

Vi noterer med tilfredshet at Departementet betrakter opphavsmenn til tekst, billedkunst og fotografi som berettiget til privatkopieringsvederlag. På den andre siden er vi usikre på om den ordningen som Departementet foreslår, *de facto* sikrer opphavsmennene til for eksempel tekster en kompensasjon som er rimelig. Vi foreslår at Departementet arbeider videre med disse spørsmålene med sikte på fordelingsmekanismer som i sterkere grad enn i forslaget tilgodeser rettighetshavernes jevnbyrdhet.

3. Avtalelisens

Ordningen med avtalelisens har vist seg å være et hensiktsmessig virkemiddel både for rettighetshavere og brukere. LINO slutter seg til Departementets forslag om å utvide avtalelisensordningen til å omfatte det digitale området.

Men vi ønsker samtidig å kommentere en problemstilling som bare i liten grad drøftes i høringsnotatet, nemlig tilgangen til det digitale dokument, konverteringsproblematikk og fraværet av en nasjonal standard for digital lagring. Det er LINOs erfaring at nettopp fraværet av digitale eksemplarer og en nasjonal lagringsstandard virker prohibitivt på den digitale utnyttelsen av åndsverk, og vanskeliggjør og fordyrer den utnyttelsen som faktisk finner sted. Dette vil også vanskeliggjøre praktiseringen av digital kopiering under en utvidet avtalelisensordning.

Departementet foreslår ”skanning” som konverteringsmetode og antyder at rettighetshaverne i framtiden vil stille digitale eksemplarer til disposisjon som grunnlag for digital kopiering.

Å konvertere åndsverk fra et analogt til et digitalt format er både tidkrevende og kostbart for brukerne. Prosessen fordyres ved at det samme åndsverket potensielt ”kopieres” av flere brukere og flere institusjoner over flere år, og fraværet av et standard lagringsformat gjør at digitale eksemplarer foreligger i inkommensurable varianter. Dessuten tar digitalisering av enkeltverk bare i liten grad hensyn til det som er den digitale teknologiens særtrekk og fortrinn: muligheten for å søke etter relevant informasjon fra en integrert kunnskapskilde, en sentral kunnskapsbase, før eksemplarfremstilling finner sted.

Som Departementet kjenner til, er dette tanker som er drøftet ved flere høve: spørsmålet stod sentralt i diskusjonen om en nasjonal kunnskapsbase i 2001 og 2002, arbeidet med å framstille tidsmessige spesialpedagogiske hjelpemidler støter jevnlig på kostbare konverteringsproblemer, og spørsmålet drøftes inngående i utredninger som ”Samling og tilgjengeliggjøring av norske språkteknologiressurser” og ”Norsk Digitalt Bibliotek”. Det er fraværet av en sentral, digital dokumentsamling som langt på veg stanser gjennomføringen av slike prosjekter med stor kulturpolitisk, pedagogisk og samfunnsmessig betydning. Det er selvsagt nødvendig å etablere gode forvaltningsregimer rundt kunnskapsbaser av denne kategori, og en framtidig avtalelisensordning, som Departementet foreslår, vil naturlig nok her stå sentralt.

Når det gjelder framtiden, bør nye åndsverk stilles til disposisjon av rettighetshaverne, slik Departementet foreslår, men inkluderes i den kunnskapsbase som omtales ovenfor. Etter

LINOs syn kan en slik ordning praktiseres ved å utvide pliktavleveringsloven, og tilrår at Departementet revurderer den posisjon på dette punktet som kommer til uttrykk i høringsnotatet (s. 73).

Ved å digitalisere historiske dokument og samle nyutgitte verk i en sentral database i kombinasjon med trygg rettighetsforvaltning sikrer man rettighetshavernes legitime interesser, vitenskapelige og kunstneriske prestasjoner tilpasses en digital brukervirkelighet, og man ivaretar nasjonale preserveringsbehov når det gjelder digitale dokumenter.

Disse spørsmålene er mer utførlig drøftet i vårt brev av 3.4.2002 til statsråd Valgjerd Svarstad Haugland og vårt brev til Næringsdepartementet av 24.1.2002 vedr. "Innspill til handlingsplan/strategi for norsk elektronisk innhold", og det vises til disse (vedlegg).

Departementet foreslår (s. 50) at det innføres en avtalelisens for å lette rettighetsklareringen for gjenutsendelse for arkiverte kringkastingsproduksjoner, og fastslår at "kulturarvhensyn tilsier at tilgangen til arkivene bør bedres." Det er LINO enig i. Situasjonsbeskrivelsen er generell:

Rettighetsklarering av eldre produksjoner er ofte vanskelig, bl.a. på grunn av at det gjerne er et høyt antall rettighetshavere. Ettersom tiden går kan det bli krevende å finne frem til hvem som innehar rettighetene. Rettighetene har ofte gått over til flere arvinger, som det kan være praktisk vanskelig å både identifisere og kontakte. I praksis blir ofte rettighetsklareringen for komplisert og det blir heller ingen gjenbruk av verk i arkivene.

Dette er en god beskrivelse av situasjonen på kringkastingsområdet, men den kan også utvides til å gjelde for gjenbruk av kulturhistorisk viktig tekstmateriale. Flere prosjekter blir i dag ikke realisert nettopp fordi klareringsarbeidet er mer ressurskrevende enn formålet legitimerer. LINO tilrår derfor at Departementet vurderer å innføre en begrenset avtalelisens som et hjelpemiddel for analog og digital gjenbruk av tekster (bøker, artikler, anmeldelser, kronikker og lignende).

4. Tekniske beskyttelsessystemer

Departementet drøfter utførlig forholdet mellom tekniske beskyttelsessystemer og visse brukerhensyn, og konkluderer med at

Departementet mener det bør innføres en særskilt bestemmelse som pålegger rettighetshaver å muliggjøre slik bruk som etter forslaget er hjemlet i §§ 13 og 13a..., 15 ..., 16 ..., 17 og 17a, 21... , 26-28... og 31 ... Det er samfunnsmessig viktige brukerhensyn som ivaretas gjennom disse bestemmelser. (s. 63)

De bestemmelsene det er vist til i sitatet, er tatt inn i loven for å sikre brukernes interesser og legitime rett til å ha tilgang til åndsverk. Og vi deler selvsagt Departementets påpekning om at dette er samfunnsmessig viktige brukerhensyn.

På den andre siden: brukerens interesse ligger i å få tilgang til åndsverket. Ved å betale for et digitalt tilgjengeliggjort åndsverk får brukeren tildelt et passord, og gis dermed ønsket tilgang. Så vidt vi kan se, begrunner ikke Departementet hvilken tilleggsverdi en avtalelisensordning gir brukeren når forutsetningene er som skissert.

En tilsvarende problemstilling oppstår i forhold til verk som rettighetshaveren selv har publisert på internett uten særlige bruksbegrensninger. Dersom en avtalelisensordning medfører at bruk som i dag er tillatt, i fremtiden gjøres betinget av samtykke og betaling, får ordningen en effekt som klart er uheldig, men ventelig utilsiktet. Vi kan ikke se at Departementet drøfter de avgrensningproblemer man her kan møte.

5. Bruk av verk for funksjonshemmede

LINO slutter seg til endringene av presiserende og disposisjoatorisk karakter i Åndsverkslovens § 17 som Departementet foreslår. Vi har i en tidligere høringsuttalelse kommentert bestemmelsene i forhold til bruk av digitale hjelpemidler, og viser til den (jfr. *Høringsuttalselse til rapporten "Om litteratur- og informasjonstjenester til blinde og svaksynte i en digital verden"*, datert 25.3.2003).

Vennlig hilsen
Forvaltningsorganisasjonen LINO

Mads Liland

VEDLEGG

NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENTET
Postboks 8014 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 24. januar 2001

Deres ref.: 2001/1760 IT-ITN PGR

Innspill til handlingsplan/strategi for norsk elektronisk innhold og tjenester/Departementets brev av 21.12.01

LINO - Skribentenes klareringstjeneste forvalter rettighetene til faglitterære skribenter, og er etablert og blir drevet av skribentene selv. LINOs arbeidsfelt er det sekundære utnyttelsesområdet, bortsett fra fotokopieringsområdet, slik dette forvaltes av Kopinor. I prinsippet ivaretar LINO medlemmenes interesser på alle andre utnyttelsesområder og -medier. LINOs forvaltningsoppdrag er basert på individuelle fullmakter, og er eksklusivt med mindre den enkelte skribent benytter seg av reservasjonsmulighetene. LINO inngår avtaler om utnyttelse med utgivere, bedrifter/organisasjoner og enkeltpersoner om utnyttelse av verks-korpus som tilbys nærmere avgrensede markeder (se vedlagte Årsberetning 2000/brosjyre - sendes postalt).

Innenfor LINOs arbeidsfelt er det et særlig stort behov for å bygge opp en digital, nasjonal dokumentbase for norsk, faglitteratur av alle slag: bøker, tidsskrift- og avisartikler, bygdebøker, forskningsrapporter, "grå litteratur". En samlet kunnskapsbase er etterspurt av undervisningsinstitusjonene, studenter og forskere, bibliotek, bedrifter og organisasjoner, utgivere, aviser og andre mediebedrifter.

Det er vektige grunner for å etablere en slik base:

- * å samle norsk materiale i digital form i betydelig omfang har stor språk- og kulturpolitisk betydning.
- * tilgjengelighet. Tjenlig teknologi som fasiliterer lagring, indeksering, søking, bestilling og betaling av dokumenter, samt synliggjøring av dem i en relevant kontekst.
- * ivaretagelse av materiale som ellers blir glemt eller forblir gjemt.
- * rettigheter. Å sikre rettighetsbelagt materiale mot ikke-autorisert bruk, og å ivareta rettighetshavernes interesser og hindre at disse krenkes.
- * dokument- og betalingsikkerhet.

Både offentlige og private virksomheter har de senere årene investert betydelige ressurser i å utvikle teknologi og kompetanse som et stykke på vei kan løse utfordringene med digital publisering og distribusjon. På den andre siden kan arbeidet med å bygge opp et *samlet* tilbud vanskelig gjennomføres uten et offentlig engasjement, eller ved at offentlige institusjoner (her er det naturlig å peke på Nasjonalbiblioteket) tilføres ressurser for å utvikle en tidsmessig

infrastruktur for tilgjengeliggjøring, lagring og spredning av innhold med språklig, kulturell og vitenskapelig verdi.

Departementet vil kjenne til at LINO inngikk som "strategisk samarbeidspartner" i ett av tilbudene (tilbudet fra J.W.Cappelen Forlag AS med samarbeidspartnere) i anbudskonkurransen i 2001 om en nasjonal kunnskapsbase, nettopp med sikte på å arbeide fram et tilbud som er skissert ovenfor. I den forbindelse har vi merket oss Stortingets vedtak om *Dokument 8:23 (2001-2002)*. Vi har særlig festet oss ved følgende merknader fra flertallet i Kirke-, utdannings- og forskningskomitéen (*Inst. S. nr. 77 (2001-2002)*):

[...] det er viktig å sikre at Norge beholder en nasjonal kunnskapsbase for å ta vare på vår felles kunnskaps- og kulturarv.

[...] Statens primæroppgave på dette området må være å legge til rette for størst mulig samspill mellom alle slike baser med tiltak som oppmuntrer til gjenbruk av informasjon, unngår unødvendig duplisering, letter gjenfinning på tvers av basene og muliggjør navigering fra en base til en annen. Dette kan skje ved at staten er tilrettelegger for en eller flere inngangsportaler.

[...] at statens roller [...] bør ivaretas av et organ eksempelvis underlagt Nasjonalbiblioteket eller en annen passende institusjon. Det bør legges til rette for kunnskapsbaser som består av tett sammenkobling av nye og eksisterende norske baser og en eller flere inngangsportaler til disse. I det videre arbeidet bør også ulike finansieringsmodeller utredes samt evt. integrering av basene som en del av eNorge-strategien.

LINO, på vegne av sine medlemmer, de faglitterære forfatterne, vil anbefale at Regjeringen prioriterer arbeidet med å følge opp Stortingets vedtak når det gjelder igangsetting, organisering og finansiering av en nasjonal kunnskapsbase.

Rettighetsbelagt materiale, som man ønsker å gjøre digitalt tilgjengelig, må klareres ved å innhente samtykke fra rettighetshaverne. LINO, som nettopp er etablert for å forenkle klareringsarbeidet overfor en større opphavsmannsgruppe, kan aktivt medvirke til å løse denne oppgaven.

LINO har tidligere (jfr. brev av 28.02.01 og 11.05.01 til Finansdepartementet) påpekt skribentenes bekymring for at avgiftslegging av elektroniske publikasjoner vil virke hemmende på den elektroniske informasjonsspredningen, og bedt om at det vurderes innført unntak fra merverdiavgiftsplikten for elektroniske publikasjoner med vitenskapelig, undervisningsmessig eller annet kulturelt innhold, slik at disse publikasjonene blir likestilt med trykte skrifter og lydbøker. Vi ber om at spørsmålet vurderes på nytt og innlemmes i handlingsplan for norsk elektronisk innhold.

Vennlig hilsen
LINO - Skribentenes klareringstjeneste

Mads Liland

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland
Kultur- og kyrkjedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Oslo, 3. april 2002

Nasjonale kunnskapsbasar - eit forslag frå dei faglitterære forfattarane

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF) og forvaltningsorganisasjonen LINO vil med løysingsskissa nedanfor støtte at Kyrkje- og kulturdepartementet, i tråd med vedtak i Stortinget, tar initiativ til å etablere ein nasjonal kunnskapsbase med ei planleggings- og gjennomføringstid på fem til sju år. I botnen av forslaget vårt ligg overtydinga om at det både er kulturpolitisk rett og mest ressurseffektivt å tufte eit slik tilbod på dei store ressursane som offentlege og private verksemder alt har investert i å etablere og utvikle tenlege database-løysingar. Etter vårt syn er hovudutfordringa i startfasen å samle eksisterande tilbod under éin nettstad, og vi er samde i at Nasjonalbiblioteket peikar seg ut som ein naturleg tilretteleggjar for dette. Finansieringsbehovet kan tilpassast det ambisjonsnivået som prosjektet vel.

I

NFF og LINO til saman forvaltar dei litterære rettane til nær 5.000 faglitterære forfattarar, og har naturleg nok med interesse følgt arbeidet med å etablere nasjonale, digitale kunnskapsbasar. Mellom anna var LINO ein "strategisk samarbeidspartner" i eitt av tilboda (tilbodet frå J.W.Cappelen Forlag AS med samarbeidspartnarar) i konkurransen i 2001 om ein nasjonal kunnskapsbase med sikte på å bygge opp ein digital, nasjonal dokumentbase for norsk faglitteratur av alle slag (bøker, tidsskrift- og avisartiklar, bygdebøker, forskingsrapportar, "grå litteratur"). Både NFF og LINO gav innspel til handlingsplan/strategi for norsk elektronisk innhald og tenester (jfr. vedlegg). Frå Stortingets arbeid med *Inst. S. nr. 77 (2001-2002)* har vi særleg festa oss ved følgjande merknader frå fleirtalet i Kyrkje-, utdannings- og forskingskomitéen:

[...] det er viktig å sikre at Norge beholder en nasjonal kunnskapsbase for å ta vare på vår felles kunnskaps- og kulturarv.

[...] Statens primæroppgave på dette området må være å legge til rette for størst mulig samspill mellom alle slike baser med tiltak som oppmuntrerer til gjenbruk av informasjon, unngår unødvendig duplisering, letter gjenfinning på tvers av basene og muliggjør navigering fra en base til en annen. Dette kan skje ved at staten er tilrettelegger for en eller flere inngangsportaler.

[...] at statens roller [...] ivaretas av et organ eksempelvis underlagt Nasjonalbiblioteket eller en annen passende institusjon. Det bør legges til rette for kunnskapsbasar som består av tett sammenkobling av nye og eksisterende norske baser og en eller flere inngangsportaler til disse. I det videre arbeidet bør også ulike finansieringsmodeller utredes samt evt. integrering av basene som en del av eNorge-strategien.

NFF og LINO er samde i den organisering og gjennomføring av tilbudet som komitéen her tilrår.

Dei siste par månadene har vi gjennomført samtalar med leinga for bransjeaktørar med særskild interesse for den aktuelle saka, Kunnskapsforlaget, Cappelen Forlag, Det Norske Samlaget og Nasjonalbiblioteket. Vi er òg kjende med at dei tre første har gitt sjølvstendige innspel om alternative modellar som grunnlag for ei etablering av nasjonale kunnskapsbasar.

NFF og LINO har naturleg nok - som organisasjonar - inga sjølvstendig næringsinteresse i kva løysing som blir vald. Men som interesseorganisasjonar for storparten av norske faglitterære forfattarar vil vi særleg peike på dei kultur- og språkpolitiske verknadene som ein digital kunnskapsbase vil få. Likeins er det imperativt for våre medlemmer - både som stoffleverandørar og som aktive brukarar - at det blir etablert arenaer i det digitale rommet der faglitterære verk kan lagrast, attfinnast og gjerast tilgjengelege på ein tenleg og framtidsretta måte. Såleis kan kunnskapsarven og framtidige prestasjonar komme publikum til gode uavhengig av bustad, bakgrunn og stilling i samfunnet. Endeleg ønskjer vi å medverke til at opphavs- og utgivarrettar blir korrekt og trygt forvalta når planane om nasjonale kunnskapsbasar blir realiserte.

II

I tråd med Departementets kravspesifikasjon til tilbodskonkurransen i 2001 var dei innkomne tilboda prega av høgt ambisjonsnivå, kort gjennomføringstid og høge kostnader. Det er vårt inntrykk at sentrale bransjeaktørar, som vi har samtala med, meiner at prosjektet likevel kan gjennomførast om ein strekkjer det over fleire år. På denne måten kan utfordringane løysast undervegs i tråd med marknadsutviklinga og etter dei ressursane det er mogleg å setje inn i prosjektet. NFF og LINO sluttar seg til denne framgangsmåten.

Både offentlege og private verksemdar har dei seinare åra investert monalege ressursar i å utvikle teknologi og kompetanse som eit stykke på veg kan løyse utfordringane med digital publisering og distribusjon. Her skal berre kort nemnast Store Norske Leksikon, CapLex, Norge.no, dokumentasjonsprosjektet ved UiO, Odin, SSB, Lovdata, Nasjonalbibliotekets bibliografiske databasar. Etter vårt syn ligg det her ein stor ressurs som naturleg må innlemmast i prosjektet nasjonale kunnskapsbasar. På den andre sida lar arbeidet med å byggje opp eit *samla* tilbod vanskeleg gjennomførast utan eit sentralt statleg engasjement, eller ved at offentlege institusjonar får tilført ressursar til å utvikle ein tidsmessig infrastruktur for tilgjengeleggjering, lagring og spreining av innhald med språkleg, kulturell og vitskapleg verdi.

På denne bakgrunnen støttar vi forslaget om å etablere ein nettbasert portal som inviterer interesserte database-eigarar å knyte seg til. Nasjonalbiblioteket, som har tilgang til avansert teknologi og røynsle med tilsvarande prosjekt, får ansvaret for å etablere og drive portalen, og vil kunne garantere den faglege kvaliteten på tilbudet og sikre sets språklege og kulturpolitiske forankring. Å samle aktuelle kunnskapsressursar på éin nettstad verkar med til å synleggjere dei einskilde deltakarane, auka trafikk tyder gjerne meirverdi, eit breitt erfaringstilfang om teknologiske løysingar, samarbeidsformer og brukarvanar kan haustast. I ein slik første fase bør det også investerast noko i marknadsføring. Dessutan bør konkrete planar for ein fase to utarbeidast og vedtakast i etableringsperioden.

Vi føreset at staten stiller til disposisjon nødvendige ressursar for å finansiere ein slik oppstartingsfase, som ikkje bør vere særleg lang. Kostnadene vil likeins vere moderate. Men alt i samband med eit vedtak om igangsetjing bør det gjevast signal om rammene for dei ressursane ein ønskjer å setje inn seinare i prosjektet.

Vi er merksame på at Kunnskapsforlaget og Cappelen har ulike syn på grunnlaget for ei tenleg portalløysing. Men også i denne samanhengen ønskjer vi å peike på at dei to verksemdene har investert store ressursar i tekniske løysingar og i kompetanse, som bør komme prosjektet nasjonale kunnskapsbasar til gode. I lys av prosjektets kulturpolitiske tyngde bør det vere mogleg å løyse *dette* spørsmålet.

III

Når det gjeld andre steg i prosjektet, bør arbeidet etter vårt syn følgje to hovudliner. For det første må tilbodet som blir etablert i første fase, vidareutviklast, særleg med vekt på betalings- og finansieringsordningar, marknadsføring og opphavsrettsadministrasjon.

For det andre vil det her vere naturleg å konvertere innhald som i dag ikkje er digitalt tilgjengeleg: NRKs biletarkiv, biletbasar som fleire institusjonar rår over, div. referansebokverk, artikkeldatabase, nynorsk leksikon og andre kunnskapskjelder, skrifter med religiøst eller livssynsbasert innhald.

I denne fasen tilrår vi at dei aktuelle aktørane drøfter eit nærskylt spørsmål, som til no ikkje er nemnt i ordskiftet om kunnskapsbasar. Etter Pliktavleveringslova mottar Nasjonalbiblioteket alle utgitte verk "i den form dei vert gjort allment tilgjengeleg" (*Forskrift om avleveringsplikt, § 1*). Nasjonalbiblioteket ønskjer at avleverte dokument også kan stillast til disposisjon i digital form. Dette vil lette dei bibliotekfaglege oppgåvene med å ta vare på informasjon og kunnskap for kommande slekter som institusjonen er sett til å varveitsle, det kostesame arbeidet med å konvertere analoge dokument til ei digital plattform vil mesta falle bort, og det kan fastsetjast ein nasjonal standard for dokumentlagring som klart forenkler digital verksutnytting i framtida. Men vi presiserer at vi ser for oss ein "lagringsrett"; all digital bruk av verna åndsverk, enten i regi av Nasjonalbiblioteket sjølv, den opphavlege utgivaren, opphavsmennene eller andre, ikkje kan finne stad før etter særskild avtale..

IV

Vi ønskjer ikkje her å gå inn på dei oppgåvene som naturleg bør løysast i ein tredje prosjektfase; i denne omgangen er det sjølv *etableringa* av ein nasjonal kunnskapsbase, og gjennomføringa av dei to første etappane i arbeidet, vi har valt å peike på. Når ein dette stadiet i prosjektet, føreset vi at prosjektet sjølv løyser dei oppgåvene som då ligg føre. Kort nemner vi likevel noen eksempel på tilbod det bør leggjast til rette for i denne prosjektfasen: tenester for spesifikke brukargrupper, (spesial)pedagogiske tilbod, teknisk arkitektur, integrasjon mellom dei ulike basane og utvikling av eit funksjonelt søkesystem, gradvis utviding med multimediale tilbod.

NFF og LINO tilrår at Departementet snarast råd inviterer dei aktuelle aktørane til eit møte for å drøfte vidare framdrift. Slik vi tolkar intensjonen bak Stortingsvedtaket som er nemnt i innleiinga, er det ønskjeleg med nettopp god progresjon i denne saka.

Vennleg helsing

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening

LINO - Skribentenes klareringstjeneste

Trond Andreassen

Mads Liland

